

શ્રી લલ્લિય વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ

ઋષભાયન ઋષભાયન 3

ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા

શૈક્ષણિક સાંસ્કૃતિક વિચાર મંચ

આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ અને ભારતીય સાંસ્કૃતિક પ્રદર્શન મંચ અને અનુભૂતિ થિયેટર

તારીખ : 27 · 28 · 29 નવેમ્બર 2026, શુક્રવાર, શનિવાર, રવિવાર

સ્થળ : નવલખી મેદાન, વડોદરા, ગુજરાત, ભારત

સમય : સવારે 9:30 થી રાત્રે 8

‘ઋષભાયન 3’માં આપને સાદર આમંત્રણ છે

@ f X @rushabhayan | Rushabhayan

સહયોગ

રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક
પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

કમિશનરશ્રી, યુવક સેવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ
રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

ઋષભાયન વિશે

ઋષભાયન શ્રી લબ્ધિ વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ દ્વારા આયોજિત ભારતીય સંસ્કૃતિનું પ્રતિબિંબ છે, જે માનવ જગતના ઇતિહાસ અને સભ્યતાગત મૂળની શોધમાં ઋષભદેવના પ્રદાનનું સંશોધન, દસ્તાવેજીકરણ અને પ્રસાર કરે છે.

ઋષભદેવ (ઋષભ, જેમને આદિનાથ પણ કહેવાય છે) ભારતની ગ્રંથ-પરંપરાઓ અને લોક પરંપરાઓમાં માનવ સમાજના પ્રથમ રાજા અને પ્રથમ શિક્ષક ગણાય છે; સૌથી પ્રારંભિક સામાજિક, આર્થિક અને નૈતિક વ્યવસ્થાનું શ્રેય પણ તેમને આપવામાં આવે છે અને કળા-કૌશલના તેઓ સ્થાપક છે. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના ઘણા સ્ત્રોતોના મૂળ તેમનામાં છે. તેથી ‘ઋષભાયન’ એ માત્ર એક આયોજન નથી, પણ એક વિચારનું વહન અને પ્રવર્તન છે. ભારતનાં લોકોમાં આ વિચાર જુદાં-જુદાં સ્વરૂપે જીવંત છે, જેને સંવાદ અને પ્રદર્શન રૂપે એક મંચ પર આપણે એકઠા કરીએ છીએ.

આ આયોજનની પ્રથમ આવૃત્તિ વખતે અનેક ધર્મના આગેવાનો સાથે પરામર્શ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં વ્યક્ત થયેલી વ્યાપક સર્વસંમતિ અનુસાર, રાજા ઋષભદેવને કોઈ એક સમુદાય નહીં, પણ અનેક પરંપરાઓ પ્રથમ રાજા અને સભ્યતાના સ્થાપક તરીકે સન્માન આપે છે. આવી સહિયારી માન્યતાનું દસ્તાવેજીકરણ, સંશોધન અને પ્રસાર એ જ ઋષભાયનનો હેતુ છે, જેથી એકતા અને શાંતિનો મંત્ર વિશ્વ સુધી પહોંચે. ઋષભાયન દરેક સમુદાય અને દરેક ધર્મ માટે ખુલ્લું સાંસ્કૃતિક આયોજન છે; વિવિધ પરંપરાઓના સંતો અને વિદ્વાનો એક જ મંચ પર ઉપસ્થિત રહે છે અને સમાજના અનેક ક્ષેત્રથી મુલાકાતીઓ અહીં આવે છે.

આ ત્રીજું વર્ષ છે – પ્રથમ આયોજન 2024માં અમદાવાદમાં દસ હજારની મેદની સાથે, દ્વિતીય 2025માં બોરીવલી, મુંબઈમાં એક લાખની મેદની સાથે અને તૃતીય 2026માં વડોદરામાં.

આયોજક
શ્રી લબ્ધિ વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ
(LVJST)

ઋષભાયન 3
27-29 નવેમ્બર 2026
નવલખી મેદાન, વડોદરા

સ્વરૂપ
ત્રણ દિવસીય આંતરરાષ્ટ્રીય કોન્ફરન્સ
અને અનુભૂતિસભર સાંસ્કૃતિક સંમેલન

સેમિનારનો મુખ્ય વિષય
દંડનીતિ અને ભારતીય સંસ્કૃતિના
મૂળભૂત પાયા

પ્રદર્શનનો મુખ્ય વિષય
ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા

પ્રવેશ
નિ:શુલ્ક, નોંધણી સાથે

શૈક્ષણિક ભાગીદારો

MSU, વડોદરા

સુમનદીપ વિદ્યાપીઠ

Parul® University

પારુલ યુનિવર્સિટી

નાલંદા યુનિવર્સિટી

VNSGU, સુરત

MKES, મુંબઈ

SAL એજ્યુકેશન

IGNCA, નવી દિલ્હી

ઋષભાયન 2 ના મંચ પર વિવિધ પરંપરાઓના સંતો, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

ઋષભાયન 2 માં વિવિધ પરંપરાઓના અગ્રણીઓ, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

27

પ્રથમ દિવસ • શુક્રવાર • સવારે 9:30થી

નવેમ્બર 2026

ઋષભાયન 3 નું ઉદ્ઘાટન સવારે 9:30 વાગ્યે થશે, અને ત્યારબાદ મુખ્ય ડોમમાં સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ યોજાશે; તે ભારતીય એકતાનું પ્રતિબિંબ બનીને ભારતીય ધર્મગુરુઓનું મિલન સાધશે, અને ભારતના મંચ પરથી વિશ્વ શાંતિનો રણકાર સંભળાશે.

ઉદ્ઘાટન

અનુભૂતિ ઝોન

કળાનું પરંપરાગત અને નવીનતમ રૂપ, આદિ-શિલ્પકળા, ચૌદ પ્રકારના પ્રાસાદોનું પ્રદર્શન, કળાની સ્પર્ધાના મોડલ, ગ્રંથ વિમોચન, સ્ટૉલ ઉદ્ઘાટન અને જ્ઞાનોત્સવનો આરંભ

સાત મુખ્ય લોકેશન્સ

મુખ્ય ડોમ

ભારતની સનાતન સભ્યતા અંગે અનેક ધર્મગુરુ દ્વારા સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ – ચિંતન, મંથન સત્ર

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ

એકેડેમિક સ્ટૉલ્સ

હસ્તપ્રત, ગ્રંથો, પુસ્તકો, કલાકૃતિ અને એન્ટીક વસ્તુઓ વેચાણ અને પ્રદર્શન

ઋષભ પાકકળા

વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીન (ODOC): ભારતનો પરંપરાગત આહાર, પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન

અનુભૂતિ ઝોન

કળાનું પ્રદર્શન
કળાના કેટલાંક નવીન આયામો – દેશભરના નિષ્ણાતો દ્વારા તૈયાર કરેલ કળાના મોડલ
કળા આધારિત વિદ્યાર્થીઓએ તૈયાર કરેલ મોડલ – પૂરા ગુજરાતમાંથી

સાંજે 7 – રાત્રે 10

સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

નૃત્યનાટિકા

ઋષભાયન 2 માં 'રાજા ઋષભ' ગ્રંથનું વિમોચન, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

આકર્ષણ

આ કાર્યક્રમમાં રાજા ઋષભની 64/72 કળાના વિજેતાઓની જાહેરાત, તેમજ 11 લાખથી વધુના ઇનામોની જાહેરાત*, વિવિધ ઉદ્ઘાટન, ભારતભરના નામાંકિત સંતોની ઉપસ્થિતિ, જાણીતા કલાકારો અને લોકપ્રિય યુવા નેતાઓની ઉપસ્થિતિ જોવા મળશે

*શરતોને આધીન

ઋષભાયન 2, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025: ટ્રેડ સ્ટૉલ્સ અને વિદ્યાર્થીઓએ તૈયાર કરેલ મોડલ.

28

બીજો દિવસ • શનિવાર • સવારે 9:30થી
નવેમ્બર 2026

સવારે 9:30

મુખ્ય ડોમ – શાસ્ત્રાર્થ

ભારતીય પરંપરામાં જ્ઞાનનું ઉત્તમ શિખર એટલે શાસ્ત્રાર્થ – ભારતભરના સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અનેક ભાષા, શાસ્ત્રો જાણનાર પંડિતોના ગ્રુપ દ્વારા જાહેરમાં શાસ્ત્રાર્થ – એક પરંપરાગત અનુભવ અનેક વર્ષો પછી જાહેરમાં

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ અને બ્રાહ્મી લિપિના વર્ગનો આરંભ

અનુભૂતિ ઝોન

અનુભૂતિ કેન્દ્રો, આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન, અષ્ટાપદ પેવેલિયન, ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો, એકેડેમિક પાર્ટનર્સ અને ટ્રેડ સ્ટોલ્સ

એકેડેમિક સ્ટોલ્સ

ઋષભાયન કલા ઝોંખી

સાંજે 7 – રાત્રે 10

ઋષભાયન સંગીતાયન

વડોદરાના ખ્યાતનામ સ્વર સાધકોની સ્વરાંજલિ સાથે સહુનું બહુમાન

ઋષભાયન 1 માં એક વ્યાખ્યાન, અમદાવાદ, ઑક્ટોબર 2024.

આજનું આકર્ષણ**શાસ્ત્રાર્થ**

ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના મૂળની રજૂઆત થશે. ‘અનેકાંતઃ વિશ્વ શાંતિનો મૂલાધાર’ વિષય પર ભારતભરના પંડિતો અને વિદ્વાનો પરંપરાગત રીત પ્રમાણે શાસ્ત્રાર્થ કરશે. આ શાસ્ત્રાર્થમાં વિવિધ પરંપરાઓના પાંચ-પાંચ વિદ્વાનોની બે ટીમો અને એક સંચાલક હશે. અનેક વિદ્વાનોની હાજરીમાં આપણી પરંપરા ફરી જીવંત થશે.

વાદે વાદે જાયતે તત્ત્વબોધઃ
વારંવારના વાદથી જ તત્ત્વનો બોધ થાય છે

ઋષભાયન 2 નું ઋષભ કલા અનુભૂતિ કેન્દ્ર, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

29

ત્રીજો દિવસ • રવિવાર • સવારે 9:30થી
નવેમ્બર 2026

ભારતના રાજકીય ચિંતકોનું મિલન

અંતિમ દિવસે મુખ્ય ડોમમાં ભારતના રાજકીય ચિંતકો મંચ સંભાળે છે, જ્યારે અનુભૂતિ ઝોન અને એકેડેમિક કાર્યક્રમ આ છેલ્લા દિવસે પણ ચાલુ રહે છે.

સવારે 5:30 – 8

પ્રાતઃ સાધના – વિશ્વ શાંતિ ધ્યાન

સંગીત અને ધ્યાનના નિષ્ણાતો સાથે સાધના, યોગ અને ધ્યાન

સવારે 10 – બપોરે 2

મુખ્ય ડોમ

ભારતના રાજકીય ચિંતકોનું મિલન, અનેક રાજકીય પ્રતિભાઓ દ્વારા વિવિધ જાહેરાત

બપોરે 1 – સાંજે 5

ઋષભ સ્વાધ્યાયપીઠ

કોન્ફરન્સ અને પેપર પ્રસ્તુતિ અને બ્રાહ્મી લિપિના વર્ગનો આરંભ

સવારે 10 – સાંજે 6

એકેડેમિક સ્ટૉલ્સ

ઋષભાયન કલા ઝાંખી

સવારે 10 – સાંજે 5:30

ઋષભ પાકકળા

વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીન (ODOC): ભારતનો પરંપરાગત આહાર, પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન

સવારે 9:30 – રાત્રે 8

અનુભૂતિ ઝોન

અનુભૂતિ કેન્દ્રો, આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન, અષ્ટાપદ પેવેલિયન, ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો, એકેડેમિક પાર્ટનર્સ અને ટ્રેડ સ્ટૉલ્સ

રાજા ઋષભદેવ, હાથમાં રાજદંડ સાથે.

મુખ્ય વિષય

દંડનીતિ

દંડનીતિ અને ભારતીય સંસ્કૃતિના મૂળભૂત પાયા. દંડનીતિ એટલે વ્યવસ્થા કેવી રીતે જળવાય અને ન્યાય કેવી રીતે થાય તેનું શાસ્ત્ર. ઋષભદેવ સાથે જોડાયેલી પરંપરા મુજબ તેનો હેતુ સુધારો છે, પ્રતિશોધ નહીં.

કાર્યક્રમમાં ફેરફાર થઈ શકે છે.

માનવતાના પ્રથમ પ્રભાતથી આત્મજાગૃતિ સુધી

જ્યારે ધરતી પર

માણસ તો હતો
પણ માનવતા હજી જન્મી નહોતી,
જ્યારે હાથમાં શક્તિ હતી,
પણ દિશા નહોતી,
જ્યારે ભૂખ હતી,
પણ અન્નની સંસ્કૃતિ નહોતી,
જ્યારે જીવન હતું,
પણ જીવન જીવવાની કળા નહોતી,

ત્યારે
એક પુરુષ ઊભો થયો હતો...

રાજમુકુટથી મોટો,
રાજસિંહાસનથી ઊંચો,
અને પોતાના યુગથી પણ વિશાળ,
ઋષભ.

તેણે માણસને
માત્ર જીવવાનું શીખવ્યું નહોતું,
તેણે માણસને
માણસ બનવાનું શીખવ્યું હતું.

હાથે હળ આપ્યું,
તો ધરતી અન્નમય બની,
હાથે અક્ષર આપ્યા,
તો મૌન વાણી બની,
હાથે કળા આપી,
તો જીવન સૌંદર્યમય બન્યું,
હાથે વ્યવહાર આપ્યો,
તો સમાજ રચાયો.

અસિંથી
તેણે શક્તિને શિસ્ત આપી,
મસિંથી
વિચારને વાણી આપી,
કૃષિથી
ધરતીને માતૃત્વ આપ્યું,
વિદ્યા વડે
અજ્ઞાનના અંધકારમાં દીવો
પ્રગટાવ્યો.

અને પછી,

જ્યારે મનુષ્યે
બહારની દુનિયા જીતી લીધી,
ત્યારે ઋષભે
તેને અંદરની દુનિયા જીતવાનું કહ્યું.

આ જ તો ઋષભ છે!

જેના માટે
સંસ્કૃતિ માત્ર મહેલો નહોતી,
સમૃદ્ધિ માત્ર સોનું નહોતું,
વિદ્યા માત્ર પુસ્તકો નહોતી,
અને ધર્મ માત્ર વિધિ નહોતો.

ધર્મ એટલે,
અંતરમાં જાગેલો વિવેક.

સંસ્કૃતિ એટલે,
શક્તિ પર સંયમ.

સમૃદ્ધિ એટલે,
જેટલું મળ્યું છે
તેટલું જ રાખવાની નહીં,
પણ જેટલું જરૂરી છે
તેટલું જ લેવાની બુદ્ધિ.

અને માનવતા એટલે,
પોતાના સુખમાં
બીજાના અસ્તિત્વને ભૂલી ન જવું.

ઋષભે
માનવજાતને સંસ્કૃતિ આપી,
પણ સાથે
સંયમનો સંદેશ પણ આપ્યો.

તેણે
અન્ન ઉગાડવાનું શીખવ્યું,
પણ ભૂખની મર્યાદા પણ બતાવી.

તેણે
સંપત્તિ સર્જવાનું શીખવ્યું,
પણ અપરિગ્રહનો માર્ગ પણ
બતાવ્યો.

તેણે
શક્તિ આપી,
પણ અહિંસાનું હૃદય આપ્યું.

આથી જ
ઋષભ માત્ર ઇતિહાસનો એક મહાન
રાજા નથી,

ઋષભ
માનવ સંસ્કૃતિના પ્રથમ પ્રભાતનું
નામ છે.

અને કદાચ
આજના યુગમાં
ઋષભને ફરી વાંચવાની જરૂર
એટલા માટે છે કે,
માણસ આજે ચંદ્ર સુધી પહોંચી ગયો
છે,
પણ પોતાના અંતર સુધી પહોંચવાનો
રસ્તો ભૂલી ગયો છે.

વિજ્ઞાન વધી રહ્યું છે,
પણ વિવેક ક્યાંક પાછળ રહી ગયો
છે.

સાધનો વધ્યાં છે,
પણ સંતોષ ઘટ્યો છે.

સંપત્તિ વધી છે,
પણ શાંતિ ઘટી છે.

માહિતી વધી છે,
પણ જ્ઞાનની તરસ ઘટી છે.

અને આથી જ
ઋષભની વાણી આજે પણ
સમયના કાનમાં કહે છે,

"પ્રગતિ કરો,
પણ પ્રકૃતિને ભૂલશો નહીં.
સમૃદ્ધ બનો,
પણ સંયમ ગુમાવશો નહીં.
શક્તિશાળી બનો,
પણ અહિંસા છોડશો નહીં.
જ્ઞાન મેળવો,
પણ વિનય ન ગુમાવશો.
અને સૌથી અગત્યનું,
બહારની દુનિયા જીતતા પહેલાં
પોતાને જીતો."

ઋષભાચન એટલે
માત્ર ઋષભની કથા નથી.

ઋષભાચન એટલે

મનુષ્યની પોતાની જ યાત્રા,
અસંસ્કારથી સંસ્કાર તરફ,
અજ્ઞાનથી જ્ઞાન તરફ,
ભોગથી યોગ તરફ,
સંગ્રહથી અપરિગ્રહ તરફ,
હિંસાથી અહિંસા તરફ,
અને અંતે,

માનવથી મહામાનવ તરફ.

ઋષભાચન
એટલે ભૂતકાળને યાદ કરવાનો
ઉત્સવ નથી;

એ તો
ભવિષ્યને સાચી દિશા બતાવવાનો
પ્રયત્ન છે.

કારણ કે
ઋષભનો પ્રકાશ
કોઈ એક યુગનો પ્રકાશ નથી.

તે તો
જ્યાં સુધી મનુષ્ય
માનવ બનવાની શોધમાં રહેશે,
ત્યાં સુધી પ્રગટતો રહેશે.

અને તેથી,
ચાલો ફરી એક વાર
ઋષભ તરફ જઈએ.

રાજા તરીકે નહીં,
માનવતાના પ્રથમ ગુરુ તરીકે.

તીર્થંકર તરીકે નહીં માત્ર,
ચેતનાના પ્રથમ મહાપ્રવાસી તરીકે.

ઇતિહાસ તરીકે નહીં,
આપણા આવતીકાલની સંભાવના
તરીકે.

ઋષભને વાંચીએ નહીં માત્ર,
ઋષભને
જીવીએ.

ઋષભને યાદ કરીએ નહીં માત્ર,
ઋષભના મૂલ્યોને
આપણા સમયમાં ઉતારીએ.

કારણ કે,

ઋષભ જ્યાં પૂજાય છે
ત્યાં ધર્મ જન્મે છે;

ઋષભ જ્યાં સમજાય છે
ત્યાં સંસ્કૃતિ જન્મે છે;

અને ઋષભ જ્યાં જીવાય છે
ત્યાં માનવતા જન્મે છે.

આજના સમયમાં તેનું મહત્ત્વ

વર્તમાન માટે પાંચ વિષયો

આજે વિશ્વ જે પ્રશ્નો પૂછી રહ્યું છે, તેના માટે ઋષભાયન પ્રાચીન વારસાને એક સંસાધન તરીકે જુએ છે.

I

દંડનીતિ

દંડનીતિનો સિદ્ધાંત દુષ્ટને દંડ, સજ્જનનું સન્માન એવો છે, પણ અહીંનો હેતુ સજા આપવી એવો નથી, અપરાધીનો સુધારો એ છે. વ્યક્તિને તેના ગુનાથી અલગ રાખવામાં આવે છે, અને કરુણાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવે છે.

ઋષભાયન ન્યાયનો આ સુધારાલક્ષી વિચાર તુલનાત્મક અધ્યયન માટે કાયદો, ન્યાય અને ધ્રુવીકરણના ઉકેલ પરના આધુનિક ચિંતન સાથે રજૂ કરે છે.

II

ટકાઉપણું

ટકાઉપણું કોઈ આધુનિક વિચાર નથી. ઋષભાયન તેનાં મૂળ ઋષભદેવે શીખવેલી જીવનશૈલીમાં શોધે છે: અહિંસા, સંયમ અને અપરિગ્રહ.

હજારો વર્ષો સુધી એ જીવનશૈલી ટકી રહી, એ જ તેનો પુરાવો છે. પ્રકૃતિ સાથે સંતુલન શોધતા આ વિશ્વને તે શું શીખવી શકે, તે અંગે ઋષભાયન પૂછે છે.

III

વિશ્વ શાંતિ વ્યવસ્થા

અહિંસા અને અનેક દૃષ્ટિકોણોને સાથે જાળવવાની પરંપરાઓ ધરાવતા ભારતને ઋષભાયન વિશ્વ શાંતિના આદર્શ તરીકે રજૂ કરે છે.

વિભાજિત વિશ્વને ભારત શું આપી શકે, તેના પર તે સંવાદ યોજે છે.

IV

ગૃહસ્થ નીતિ

ગૃહસ્થ નીતિ એ રોજિંદા જીવનની નૈતિકતા છે, જેમાં આજીવિકા, પરિવાર અને સમાજ પ્રત્યેનું કર્તવ્ય સામાજિક વ્યવસ્થાના પાયા તરીકે કામ કરે છે.

સભ્યતા તેની સંસ્થાઓ જેટલી જ તેનાં ઘરોમાં ટકે છે, એવું તે યાદ અપાવે છે

V

આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન નવું

સ્થાપત્ય અને શિલ્પનું મૂળ વિજ્ઞાન. ઋષભદેવે શીખવેલી છ આજીવિકાઓમાં પરંપરા શિલ્પ એટલે કે હસ્તકળા અને સ્થાપત્યને ગણે છે.

ઋષભાયન 3 માં: ભારતના 14 પ્રકારના પ્રાસાદો, જે મંદિરોના શાસ્ત્રીય સ્વરૂપો છે, તેની પ્રસ્તુતિ.

અત્યાર સુધીની યાત્રા

એક સેમિનારથી એક અભિયાન સુધી

2024 ♦ ઋષભાયન 1

દિનેશ હોલ, અમદાવાદ • 19 ઓક્ટોબર 2024

ગુજરાત સરકારના રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ દ્વારા અધિકૃત રીતે સમર્થિત આ એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનાર અને સાંસ્કૃતિક સંગોષ્ઠિમાં સંશોધન ગ્રંથ ઋષભાયનનું વિમોચન થયું.

10,000 **90+**

લોકો

ગ્રંથમાં શોધપત્રો

2025 ♦ ઋષભાયન 2

કોરા કેન્દ્ર મેદાન, મુંબઈ • 19-21 ડિસેમ્બર 2025

ત્રણ દિવસીય આ આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર અને ઉત્સવમાં હિંદુ, શીખ, બૌદ્ધ અને અન્ય પરંપરાઓના આશરે 50 સંતો ભારતભરની રાજકીય પ્રતિભાઓ અને વિદ્વાનો સાથે એક જ મંચ પર રહ્યા, જ્યાં શોધપત્રો રજૂ થયાં. 'રિસર્ચ કૌર્નર' ડિજિટલ પોર્ટલ સાથે 1,111 દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ થયું. વિદ્યાર્થીઓએ 72 અને 64 કળાઓ પરના 124 મોડલ પ્રદર્શિત કર્યાં. અનેક વિદ્યાર્થીઓએ કળાનો અનુભવ લીધો અને કેટલાકે તેમાંથી પોતાનાં સ્ટાર્ટઅપ શરૂ કર્યાં.

1 લાખ+

ત્રણ દિવસમાં મુલાકાતીઓ

1,111

દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ

124

72 અને 64 કળાઓ પર વિદ્યાર્થીઓનાં મોડલ

6

નાલંદા યુનિવર્સિટી સહિત શૈક્ષણિક અને સંસ્થાકીય ભાગીદારો

2026 ♦ ઋષભાયન પૂર્વાયન

કલકત્તા યુનિવર્સિટી, કોલકાતા • 24 સપ્ટેમ્બર 2026

કલકત્તા યુનિવર્સિટીના બૌદ્ધ અધ્યયન વિભાગના સહયોગથી ભગવાન ઋષભદેવ અને પૂર્વ ભારતની શ્રમાણ પરંપરાઓ વિષય પર એક દિવસીય સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

2026 ♦ ઋષભાયન 3

નવલખી મેદાન, વડોદરા • 27-29 નવેમ્બર 2026

ત્રણ દિવસનું આ સાંસ્કૃતિક સંમેલન સૌ માટે ખુલ્લું રહેશે. તેમાં અનેક પરંપરાઓની સભા, 72 અને 64 કળાઓ, આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર, પ્રદર્શનો અને સાંસ્કૃતિક સંધ્યાઓ સામેલ હશે અને આશરે 1.5 લાખ મુલાકાતીઓની અપેક્ષા સાથે આ આયોજન થશે.

ઋષભાયન 1 નો સેમિનાર હોલ, અમદાવાદ, 2024.

ઋષભાયન 2 માં એક જ મંચ પર અનેક પરંપરાઓના અગ્રણીઓ, મુંબઈ, 2025.

સંશોધન અને પ્રકાશનો

વિદ્વાન્નો વધતો ભંડાર

90+

શોધપત્રો • 2024

પ્રથમ આવૃત્તિમાં સંશોધન ગ્રંથ ‘ઋષભાયન’નું વિમોચન થયું અને આ ગ્રંથમાં ગ્રંથો અને પરંપરાઓમાં ઋષભદેવ પરનાં શોધપત્રો સંકલિત છે.

1,111

હસ્તપ્રતો • 2025

ઋષભાયન 2 માં દુર્લભ હસ્તપ્રતોનું લોકાર્પણ, સંશોધકો માટેના ડિજિટલ પોર્ટલ ‘રિસર્ચ કોર્નર’ સાથે કરવામાં આવ્યું હતું.

ISBN

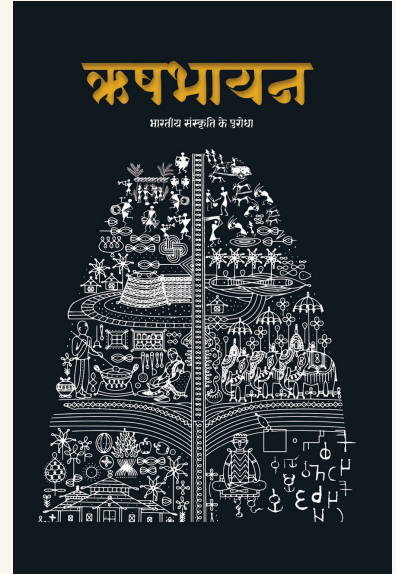
2026

ઋષભાયન 3 સંશોધન ગ્રંથ. આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં પસંદ થયેલા શોધપત્રો ISBN સાથે પ્રકાશિત થશે અને LVJSTના ડિજિટલ સંશોધન આર્કાઇવ દ્વારા ઉપલબ્ધ કરાશે. ઋષભાયન 2 ના સંશોધન ગ્રંથનું વિમોચન ઋષભાયન 3 માં થશે.

6

ભાગીદારો • 2025

ઋષભાયન 2 માં નાલંદા યુનિવર્સિટી સહિતના શૈક્ષણિક અને સંસ્થાકીય ભાગીદારો સાથે સમજૂતી કરારો (MoU) થયા. આ કરારો સહયોગી સંશોધન, અભ્યાસક્રમ વિકાસ અને વિદ્યાર્થીઓની સહભાગિતા માટે હતા.

ગ્રંથ ‘ઋષભાયન’, 2024.

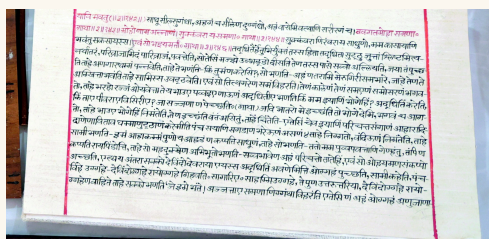
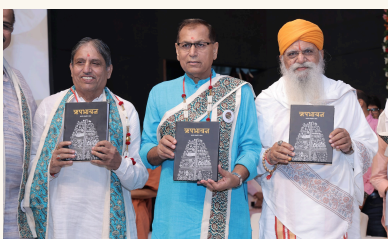
ટ્રસ્ટનું સતત કાર્ય

હસ્તપ્રતો. ટ્રસ્ટ ભારતભરના સંગ્રહોમાં સચવાયેલી હસ્તપ્રતો અને ગ્રંથો શોધે છે, ડિજિટાઇઝ કરે છે અને તેમનું જતન કરે છે.

વારસા સ્થળો. આ સ્થળોની દસ્તાવેજી યાદીના આધારે ટ્રસ્ટ વારસાગત મંદિરો અને પ્રતિમાઓનું સર્વેક્ષણ, જીર્ણોદ્ધાર અને સંરક્ષણ કરે છે.

ઋષભાયન 2 માં થયેલો એક ભાગીદારી કરાર, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

ડાટે: ઋષભાયન 1 માં સંશોધન ગ્રંથ ‘ઋષભાયન’નું વિમોચન, અમદાવાદ, ઑક્ટોબર 2024. જમાણો: ઋષભાયન 2 ના પ્રદર્શનમાં એક હસ્તપ્રત, મુંબઈ, ડિસેમ્બર 2025.

ઋષભાયન 3 એક નજરે

ઋષભાયન 3 માં શું છે?

તારીખો 27-29 નવેમ્બર 2026 શુક્રવારથી રવિવાર	સ્થળ નવલખી મેદાન વડોદરા, ગુજરાત, ભારત	સમય સવારે 9:30 – રાત્રે 8 અનુભૂતિ ઝોન, રોજ	પ્રવેશ નિ:શુલ્ક www.rushabhayan.org પર નોંધણી સાથે
---	---	---	---

એક જ મેદાન પર જ્ઞાન, સંસ્કૃતિ, આધ્યાત્મિકતા અને ઉદ્યમ ભેગાં થશે, જે સૌની પહોંચમાં હશે અને આશરે 1.5 લાખ મુલાકાતીઓની અપેક્ષા સાથે. મેદાનમાં પ્રવેશતાં આ જગ્યાઓની મુલાકાત લઈ શકાશે:

01 સર્વધર્મ ઐક્ય પરિષદ

મુખ્ય ડોમમાં ધર્મગુરુઓ, રાજકીય ચિંતકો અને વિશ્વભરના વિદ્વાનો રહેશે અને ત્યાં શાસ્ત્રાર્થ, ગ્રંથ વિમોચન અને નવી યોજનાઓનો આરંભ થશે.

02 શાસ્ત્રાર્થ

28 નવેમ્બર 2026ના રોજ મુખ્ય ડોમમાં ભારતભરથી આવેલા પંડિતો અને વિદ્વાનો ‘અનેકાંત: વિશ્વ શાંતિનો મૂલાધાર’ વિષય પર પરંપરાગત રીતે શાસ્ત્રાર્થ કરશે.

03 એકેડેમિક કોન્ફરન્સ

ઋષભાયન સ્વાધ્યાયપીઠના નેજા હેઠળ ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમના વિષય પર શોધપત્રો, પેનલ ચર્ચાઓ અને જ્ઞાનમંથન થશે.

04 અનુભૂતિ કેન્દ્ર

રાજા ઋષભદેવને શ્રેય અપાયેલી 72 અને 64 કળાઓની પરંપરા, કળાત્મક મોડલ અને જીવંત પ્રસ્તુતિઓ સાથે રજૂ થશે.

05 યુવા અનુભૂતિ કેન્દ્ર

કળા આધારિત સ્પર્ધા-મોડલ, જે ભારતભરના ગુરુકુળો, પાઠશાળાઓ અને વેદાંત શાળાઓના, પરફોર્મિંગ આર્ટ્સના, અને શાળા-કોલેજોના વિદ્યાર્થીઓએ બનાવેલાં છે, રજૂ કરવામાં આવશે.

06 આદિ શિલ્પકળા વિજ્ઞાન નવું

સ્થાપત્ય અને શિલ્પના મૂળ વિજ્ઞાનની સાથે ભારતના 14 પ્રકારના પ્રાસાદ એટલે કે મંદિરોના શાસ્ત્રીય સ્વરૂપોની પ્રસ્તુતિ

07 ઋષભ પાકકળા

દરેક જિલ્લાની એક વિશેષ વાનગી પ્રદર્શન, વેચાણ અને ભોજન એમ ત્રણે રીતે મળશે; આ શુદ્ધ અને સ્વાસ્થ્યપ્રદ આહાર વન ડિસ્ટ્રિક્ટ વન ક્યુઝીનના વિચાર પર આધારિત છે.

08 અષ્ટાપદ પેવેલિયન

પરંપરા જેને ઋષભદેવ સાથે જોડે છે તે પર્વત અષ્ટાપદનો સંપૂર્ણ ઇતિહાસ મોડલ અને ફિલ્મ સાથે પ્રસ્તુત થશે

09 ગ્રંથ અને હસ્તપ્રતો

ગ્રંથ, હસ્તપ્રતો અને ભંડારો એ જ્ઞાન ભારતમ્ અંતર્ગત ભારતભરનાં ગ્રંથાલયોમાં રહેલો જ્ઞાનનો ખજાનો છે અને તેની સાથે ટ્રસ્ટનાં પોતાનાં પ્રદર્શનો પણ પ્રસ્તુત થશે.

10 ઋષભાયન કલા ઝાંખી

એકેડેમિક સ્ટૉલ્સમાં હસ્તપ્રત કલા, લિપિ, નૃત્ય અને નૃત્યનાટિકા પર સંશોધન આધારિત રજૂઆતો કરવામાં આવશે.

11 એકેડેમિક પાર્ટનર્સ

ભારત અને વિદેશની યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓ પોતાના અભ્યાસક્રમો, ડિગ્રીઓ, પ્રાધ્યાપકો, મ્યુઝિયમો અને ગ્રંથાલયો રજૂ કરશે

12 અનુભૂતિ ટ્રેડ સ્ટૉલ્સ

પરંપરાગત હસ્તકળા, કલાત્મક વસ્તુઓ, અને યુવાનો તથા સ્ટાર્ટઅપના નવા વિચારો રજૂ થશે, સાથે ખરીદીની તક પણ મળશે.

13 સાંસ્કૃતિક ઉત્સવ

27 અને 28 નવેમ્બરે સાંજે 7 થી 10: મનોરંજન નહીં, મંચ પર ભારતીય સંસ્કૃતિ – 27મીએ નૃત્યનાટિકા અને 28મીએ ઋષભાયન સંગીતાયન.

14 પ્રાતઃ સાધના – વિશ્વ શાંતિ ધ્યાન

રવિવાર, 29 નવેમ્બરે સવારે 5:30 થી 8: સંગીત અને ધ્યાનના નિષ્ણાતોના માર્ગદર્શન હેઠળ સાધના, યોગ અને ધ્યાનની વિવિધ પદ્ધતિઓ.

એકેડેમિક કાર્યક્રમ

આંતરરાષ્ટ્રીય સેમિનાર

સરકાર માન્ય મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, સુમનદીપ વિદ્યાપીઠ અને પારુલ યુનિવર્સિટી, તેમજ નાલંદા યુનિવર્સિટી, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, મલાડ કાંદિવલી એજ્યુકેશન સોસાયટી (MKES), SAL એજ્યુકેશન અને ઇન્દિરા ગાંધી રાષ્ટ્રીય કલા કેન્દ્ર (IGNCA) સાથે જોડાણ સાધીને, તેમના રિસર્ચ સ્કોલરો સાથે મળીને, વડોદરામાં ત્રણ દિવસ એક વિશેષ સેમિનાર યોજાશે. ભારતભરથી આવેલા અને વિદેશથી આવેલા અનેક વિદ્વાનો અહીં ભારતીય સંસ્કૃતિ, ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા, રાજા ઋષભદેવનું પ્રદાન અને તેમની દંડનીતિ જેવા વિષયો પર પોતાના શોધપત્રો રજૂ કરશે, પેનલ ચર્ચાઓમાં ભાગ લેશે અને વિચાર મંથન કરશે. આ કૉન્ફરન્સનો હેતુ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની વિશેષતાઓ અને સમૃદ્ધિને ઉજાગર કરવાનો રહેશે.

શોધપત્ર સત્રો

એકેડેમિક સેમિનાર રૂમમાં ત્રણેય દિવસ બપોરે 1 થી સાંજે 5 શોધપત્ર સત્રો ચાલશે. દરેક પ્રસ્તુતિ 15 મિનિટની હશે અને ત્યાર પછી પ્રશ્નોત્તરી થશે.

પેનલ

પ્રાચીન ભારતીય ન્યાયશાસ્ત્રના તુલનાત્મક અને આંતરરાષ્ટ્રીય પરિમાણો

શાસ્ત્રાર્થ. 28 નવેમ્બર 2026ના રોજ મુખ્ય ડોમમાં ભારતભરથી આવેલા પંડિતો અને વિદ્વાનો ‘અનેકાંત: વિશ્વ શાંતિનો મૂલાધાર’ વિષય પર પરંપરાગત રીતે શાસ્ત્રાર્થ કરશે: વિવિધ પરંપરાઓના પાંચ-પાંચ વિદ્વાનોની બે ટીમો, એક સંચાલક સાથે, વિદ્વાનોની સભા સમક્ષ.

શાસ્ત્રાર્થ એ વિદ્વાનો વચ્ચેના વાદની ભારતની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ છે: પહેલાં સામો મત — પૂર્વપક્ષ — પૂરેપૂરો રજૂ થાય છે, પછી તર્ક અને પ્રમાણ સાથે તેનો ઉત્તર — ઉત્તરપક્ષ — અપાય છે, મધ્યસ્થ અને સભા સમક્ષ. તેમાં જીત નહીં, સત્યની શોધ હોય છે — અનેકાંતની ભાવના અનુસાર, જે કહે છે કે સત્યને અનેક બાજુથી જોઈ શકાય.

શોધપત્રો માટે આમંત્રણ

પૂર્ણ શોધપત્રની અંતિમ તારીખ

30 ઑક્ટોબર 2026

પાંચ વિષય-જૂથોમાં ચોત્રીસ સંશોધન વિષયો:

શાસન, સમાજ અને દંડનીતિ	વિષયો 1–14	વૈજ્ઞાનિક અને કાળચક્ર	25–30
ઐતિહાસિક, પૌરાણિક, કલાત્મક અને સાહિત્યિક	15–19	સભ્યતાગત જ્ઞાન અને તેનો પ્રસાર	31–34
આંતરરાષ્ટ્રીય અને તુલનાત્મક	20–24		

કોણ યોગદાન આપી શકે
શિક્ષણવિદો, સંશોધન વિદ્વાનો, અનુસ્નાતક અને ડૉક્ટરલ
વિદ્યાર્થીઓ, સ્વતંત્ર સંશોધકો અને વિષય નિષ્ણાતો

ભાષાઓ
અંગ્રેજી, હિન્દી અથવા ગુજરાતી

શોધપત્ર
3,000–4,000 શબ્દો, મૌલિક અને અપ્રકાશિત

પ્રકાશન
પસંદગીનાં શોધપત્રો ISBN સાથે ઋષભાયન 3 સંશોધન
ગ્રંથમાં

અહીં મોકલો
rushabhayan@lvjst.org
વિષય (Subject): Rushabhayan-3 Paper
Submission – [Sub-theme] – [Author
Name]

વ્યવસ્થા
દરેક પસંદગી પામેલા લેખકને વડોદરા ખાતે પ્રસ્તુતિ માટે
આમંત્રણ

ઉપયોગી માહિતી

વડોદરાની મુલાકાત

વડોદરા (બરોડા) પશ્ચિમ ભારતમાં આવેલું ગુજરાતનું વિદ્યા અને કળાનું ઐતિહાસિક નગર છે અને બરોડા રજવાડાની પૂર્વ રાજધાની પણ છે. આશરે 50 કિમી દૂર આવેલું ચાંપાનેર-પાવાગઢ પુરાતત્ત્વીય ઉદ્યાન યુનેસ્કો વિશ્વ ધરોહર સ્થળ છે.

સ્થળ

નવલખી મેદાન, વડોદરા, ગુજરાત, ભારત.

કેવી રીતે પહોંચવું

હવાઈ માર્ગ: વડોદરા એરપોર્ટ (BDQ) પર સ્થાનિક ઉડાનો ઉપલબ્ધ છે; સૌથી નજીકનું આંતરરાષ્ટ્રીય એરપોર્ટ અમદાવાદ (AMD) એક્સપ્રેસવે માર્ગે આશરે 110 કિમી દૂર આવેલું છે.
રેલ માર્ગ: વડોદરા જંકશન મુંબઈ-દિલ્હી મુખ્ય રેલ માર્ગ પર આવેલું છે.

મોસમ

નવેમ્બરના છેલ્લા દિવસોમાં હવા સૂકી રહે છે, દિવસો હૂંફાળા હોય છે અને સાંજ ઠંડી હોય છે.

વિદેશથી આવતા મુલાકાતીઓ માટે

ભારતીય વિઝા મેળવવામાં કેટલાંક અઠવાડિયાં લાગી શકે છે, એટલે વહેલો સંપર્ક કરવા વિનંતી છે.

આયોજક

શ્રી લલિત વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ (LVJST) ગુજરાતમાં નોંધાયેલું જાહેર ધર્માદા ટ્રસ્ટ છે, જે ભારતના વારસાના જતન, સંશોધન અને પુનરુત્થાનને સમર્પિત છે. તેના કાર્યક્ષેત્રો ત્રણ છે: હસ્તપ્રતો, વારસા સ્થળો, અને ઋષભાયન નામે યોજાતાં શૈક્ષણિક અને સાંસ્કૃતિક આયોજનો.

શોધપત્રો, વિદ્વાનો અને સંસ્થાઓ

rushabhayan@lvjst.org

સામાન્ય પૂછપરછ

info@rushabhayan.org

ફોન

+91 86554 49611

વેબસાઇટ અને નોંધણી

www.rushabhayan.org

સોશિયલ મીડિયા

@rushabhayan

Rushabhayan

સહભાગી થવાના માર્ગો

1 સંસ્થા તરીકે ભાગીદાર બનો

યુનિવર્સિટીઓ, સંશોધન સંસ્થાઓ અને સાંસ્કૃતિક સંસ્થાઓને શૈક્ષણિક ભાગીદાર તરીકે જોડાવા આમંત્રણ છે. આ જોડાણ સમજૂતી કરારો, સંમેલનમાં ભાગીદાર સ્ટૉલ અથવા તેમના વિદ્યાર્થીઓ અને પ્રાધ્યાપકોની સહભાગિતા દ્વારા થઈ શકે છે.

2 હસ્તપ્રતો અને સંગ્રહો વહેંચો

દુર્લભ હસ્તપ્રતો ધરાવતા ગ્રંથાલયો, સંગ્રહો અને વિદ્વાનોને ટ્રસ્ટ સાથે તે હસ્તપ્રતોના દસ્તાવેજીકરણ, ડિજિટાઇઝેશન અને જતન માટે કાર્ય કરવા આમંત્રણ છે.

3 વિદ્યાર્થીઓને જોડો

વિભાગો અને કૉલેજો એમના વિદ્યાર્થીઓને સેમિનાર, પ્રદર્શનો અને 72 તેમજ 64 કળાઓના અનુભૂતિ કેન્દ્ર સાથે જોડી શકે છે.

ઋષભાયન 3

ભારતીય સંસ્કૃતિના પુરોધા

નવલખી મેદાન • વડોદરા
27-29 નવેમ્બર 2026

પ્રવેશ નિ:શુલ્ક

નોંધણી જરૂરી • www.rushabhayan.org

આયોજક

શ્રી લલિત વિક્રમ જનસેવા ટ્રસ્ટ

નોંધણી માટે સ્કેન કરો